

Romanizacija "ovostrane" Japodije: transformacija krajolika i kreiranje identiteta

Izvor financiranja: Sveučilište u Zadru

Šifra projekta: IP.01.2023.11

Trajanje projekta: 1. listopada 2023. do 30. rujna 2025.

Voditelj projekta:

prof. dr. sc. Miroslav Glavičić, Sveučilište u Zadru, Hrvatska

Istraživačka grupa:

doc. dr. sc. **Vedrana Glavaš**, Sveučilište u Zadru, Hrvatska

dr. sc. **Ana Konestra**, Institutu za arheologiju u Zagrebu, Hrvatska

Marina Šimičić, dipl. arheol., Sveučilište u Zadru, Hrvatska

Rudolf Pirak Šepak, student, Sveučilište u Zadru, Hrvatska

Miroslav Novak, student, Sveučilište u Zadru, Hrvatska

Teorijsko polazište i znanstveni doprinos:

Iako na prvi pogled sasvim jasan i razumljiv, proces romanizacije iznimno je kompleksan i prate ga brojni teorijski i metodološki problemi. U okviru tradicionalne paradigme romanizacije istraživanja su najčešće bila usmjerena samo na proučavanje pojedinih aspekata njenih manifestacije, poput predmeta materijalne kulture, spomenika, arhitekture, religijskih tradicija i sl. Budući da u hrvatskoj znanstvenoj literaturi nedostaje znanstvenih studija koje analiziraju manifestacije tog procesa u krajoliku, ovaj je projekt usredotočen na istraživanje romanizacije kao dinamičnog procesa, koji djeluje na transformaciju krajolika i, postupno, na preoblikovanje rodno i stvaranje romaniziranog identiteta autohtonog stanovništva.

Raznolikost naseljenosti krajolika i njegove lokalne specifičnosti utjecale su na stvaranje identiteta u kojem je moguće pratiti brojne lokalne načine njegova izražavanja. Kao rezultat interakcija "autohtonog" i "rimskog" stvara se novi eklektički (romanizirani) identitet, koji je, kao i pri konzumiranju drugih aspekata romanizacije, osobito izražen kod pripadnika domaće elite, interesno spremnih i sposobnih usvojiti civilizacijske standarde rimske kulture. Oni su postizanjem civiteta integrirani u rimsko društvo, a rimski administrativni sustav omogućio im je da kao punopravni rimski građani aktivno participiraju u lokalnoj vlasti, tj. da obnašanjem magistratura i članstvom u gradskom vijeću zadrže stečene pozicije vlasti u svojim sredinama. Kreiranje novog romaniziranog identiteta, koji se kod domaće

aristokracije počeo formirati tijekom kasnorepublikanskog razdoblja, intenziviralo se tijekom ranocarskog razdoblja i postupno se proširilo na druge društvene skupine.

Glavni cilj predloženog projekta jest istražiti manifestacije kompleksnog procesa romanizacije u "ovostranoj" Japodiji (današnja zapadna Lika), koje rezultiraju trajnom preobrazbom kulturnog krajolika i stvaranjem novog eklektičkog identiteta autohtonog stanovništva. Budući da kulturni krajolik nastaje interakcijom ljudi sa svojim prirodnim okolišem, arheološka iskopavanja će se provoditi na lokalitetima Humac kod Brinja (Monetium) i Basarica u Gornjem Kosinju (središte Parentina, Tesleum?). Naime, na navedenom prostoru formiraju se željeznodobna naselja gradinskog tipa, koja egzistiraju kao središta (oppida) svojih teritorijalnih zajednica (civitates), da bi se tijekom ranocarskog razdoblja postupno transformirala u urbana naselja. Promjena metodološkog pristupa, gdje je fokus istraživanja usmjeren na transformaciju krajolika i rekonstrukciju društvenog identiteta, rezultirat će razvojem novog istraživačkog modela romanizacije, kojega će biti moguće primijeniti i na druge dijelove rimske provincije Dalmacije tijekom kasnorepublikanskog i ranocarskog razdoblja.